

УДК 339.9 330.131.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.24.42>**Грущинська Н.М.**

доктор економічних наук, професор,
професор кафедри міжнародних економічних відносин,
бізнесу і туризму,
Державне некомерційне підприємство
«Державний університет «Київський авіаційний інститут»
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-5606-4666>

Hrushchynska Nataliia

State Non-Commercial Company
"State University "Kyiv Aviation Institute"

СИСТЕМНА ВЗАЄМОДІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДИПЛОМАТІЇ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В КОНТЕКСТІ ГЕОПОЛІТИЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

SYSTEMIC INTERACTION BETWEEN ECONOMIC DIPLOMACY AND ECONOMIC SECURITY IN THE CONTEXT OF GEOPOLITICAL INSTABILITY

У статті розглянуто взаємозв'язок між економічною дипломатією та економічною безпекою держав у сучасних умовах глобальної нестабільності. Визначено, що ефективна економічна дипломатія стає ключовим інструментом захисту національних економічних інтересів на зовнішньополітичному рівні. Акцент зроблено на ролі дипломатичних механізмів у запобіганні економічним загрозам, диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків та формуванні стратегічних альянсів. У контексті війни в Україні, санкційних конфліктів, енергетичних викликів та торговельних обмежень обґрунтовано необхідність посилення інтегрованої взаємодії між дипломатичним апаратом і структурами економічної безпеки. Геополітична нестабільність, що супроводжується військовими конфліктами, економічними санкціями, трансформацією світових ринків та порушенням глобальних ланцюгів постачання, суттєво змінює умови функціонування національних економік. У таких умовах традиційні інструменти державного управління втрачають ефективність, що вимагає застосування нових підходів до забезпечення економічної безпеки, зокрема через активізацію економічної дипломатії.

Ключові слова: економічна дипломатія, економічна безпека, геополітична нестабільність, міжнародні відносини, санкції, енергетика.

The article examines the relationship between economic diplomacy and economic security of states in the current conditions of global instability. It is determined that effective economic diplomacy is becoming a key tool for protecting national economic interests at the foreign policy level. The emphasis is on the role of diplomatic mechanisms in preventing economic threats, diversifying foreign economic relations and forming strategic alliances. In the context of the war in Ukraine, sanctions conflicts, energy challenges and trade restrictions, the need to strengthen integrated interaction between the diplomatic apparatus and economic security structures is substantiated. Geopolitical instability, accompanied by military conflicts, economic sanctions, transformation of world markets and disruption of global supply chains, significantly changes the conditions for the functioning of national economies. In such conditions, traditional instruments of public administration lose their effectiveness, which requires the use of new approaches to ensuring economic security, in particular through the intensification of economic diplomacy. At the same time, there is a certain fragmentation in the scientific literature in covering the relationship between economic diplomacy and economic security. The vast majority of studies focus either on the foreign economic aspects of diplomatic activity or on issues of internal economic stability, leaving out of consideration the systemic interaction between these two areas. The lack of a comprehensive approach complicates the formation of an effective state policy strategy in conditions of constant influence of external threats. This problem is especially acute for states that are in a state of armed conflict or have significant economic and political dependence on external partners. Ukraine is a vivid example of a country for which an effective combination of economic diplomacy tools and measures to ensure economic security is

not just desirable, but necessary for survival, recovery and development. Thus, there is a need for a deeper analysis of the mechanisms of systemic interaction of economic diplomacy and economic security, their mutual influence in conditions of external challenges and the definition of practical recommendations for strengthening this interaction in the Ukrainian context.

Keywords: *economic diplomacy, economic security, geopolitical instability, international relations, sanctions, energy.*

Постановка проблеми. Світова економіка сьогодні функціонує в умовах глибокої геополітичної турбулентності. Торгові війни, енергетична трансформація, технологічне суперництво та інфляційні шоки формують нову архітектуру міжнародних економічних відносин. У таких умовах економічна безпека постає не лише як внутрішньополітична категорія, але й як об'єкт зовнішньополітичного впливу. Відтак, зростає роль економічної дипломатії як інструменту, що поєднує міжнародну політику, безпекові пріоритети та економічні інтереси держави. У XXI столітті світова система міжнародних відносин зазнає глибоких трансформацій, значною мірою зумовлених посиленням геополітичної нестабільності, зростанням конкуренції за ресурси, торговельними війнами, енергетичними кризами та воєнними конфліктами. У таких умовах питання забезпечення національної економічної безпеки постає як ключовий фактор збереження державного суверенітету, соціально-економічної стабільності та сталого розвитку.

Особливою актуальністю набуває економічна дипломатія як інструмент просування стратегічних інтересів держави на зовнішніх ринках, забезпечення сприятливих умов для міжнародної співпраці, а також реагування на зовнішні загрози економічного характеру. Взаємодія економічної дипломатії та економічної безпеки формується як системний механізм, у межах якого здійснюється узгоджена діяльність урядових, дипломатичних та економічних структур, спрямована на формування стійкої моделі розвитку в умовах глобальної нестабільності.

Для України, яка перебуває в умовах тривалої військової агресії та постійного зовнішнього тиску, питання побудови ефективної моделі взаємодії між економічною дипломатією та економічною безпекою є не лише теоретично важливим, а й життєво необхідним. У цьому контексті дослідження ролі дипломатичних засобів у гарантуванні економічної стійкості держави має виняткове значення для формування практичних рішень в умовах сучасних глобальних викликів.

Економічна дипломатія як цілеспрямована діяльність держави через дипломатичні канали щодо захисту національних економічних інтересів за кордоном, передбачає просування експорту, підтримку національного бізнесу, залучення інвестицій, ведення переговорів про торговельні угоди, протидію зовнішнім економічним загрозам (санкції, демпінг, обмеження). Економічна безпека забезпечує її стійкість до зовнішніх і внутрішніх загроз, а також спроможність до сталого розвитку в довгостроковій перспективі. Глобальні конфлікти спричиняють порушення ланцюгів постачання (наприклад, блокада українських портів), зростання цін на енергоносії та продукти харчування, використання санкцій як зброї у зовнішньоекономічному протистоянні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Роль економічної дипломатії у реалізації національних інтересів України розглядається в роботах Іванової В. [1], де авторка наголошує на економічній дипломатії як важливому інструменті досягнення загальнодержавних цілей, особливо в умовах війни. Дослідження Остапчука А. та Збарської А. акцентує увагу на ієрархічній структурі економічної безпеки, починаючи від рівня підприємства до національного рівня, автори вказують на необхідність забезпечення економічної безпеки на всіх рівнях для досягнення стійкості в умовах трансформаційних процесів [9]. В роботі Каменського Д. та Вознюка А. досліджується взаємозв'язок між національною та економічною безпекою України, наголошується на необхідності об'єднання зусиль для розробки універсального підходу до розуміння національної безпеки та стратегічних пріоритетів держави [3]. Надоленко Г.О.

детально аналізує як українська дипломатія адаптувалася до війни, мобілізуючи міжнародну підтримку [4]. Татаренко Н.О. наголошує на тому, що економічна безпека й дипломатія – це не короткочасні інструменти, а довготривала стратегія державної політики [10]. Молдован О.О. розглядає економічну безпеку як базову системну категорію, без якої не функціонує стійка економіка, що є важливою передумовою ефективної економічної дипломатії в умовах геополітичної нестабільності [8].

Водночас у науковій літературі спостерігається певна фрагментарність у висвітленні взаємозв'язку між економічною дипломатією та економічною безпекою. Переважна більшість досліджень фокусується або на зовнішньоекономічних аспектах дипломатичної діяльності, або на питаннях внутрішньої економічної стійкості, залишаючи поза увагою системну взаємодію між цими двома сферами. Нестача комплексного підходу ускладнює формування ефективної стратегії державної політики в умовах постійного впливу зовнішніх загроз. Не до кінця дослідженими є питання відсутності інтегрованої концепції «економіко-дипломатичної безпеки», яка об'єднувала б цілі безпеки та дипломатичну діяльність у межах єдиної політики стійкості, недостатній розвиток методів оцінки ефективності економічної дипломатії в контексті кризових чи посткризових ситуацій, невизначеність ролі економічної дипломатії у побудові системи національної економічної стійкості як окремого політико-економічного напрямку. Таким чином, постає необхідність глибшого аналізу механізмів системної взаємодії економічної дипломатії та економічної безпеки, їх взаємовпливу в умовах зовнішніх викликів та визначення практичних рекомендацій для посилення цієї взаємодії в українському контексті.

Формулювання цілей статті. Мета статті полягає у дослідженні системної взаємодії економічної дипломатії та економічної безпеки в контексті геополітичної нестабільності. Для досягнення поставленої мети пропонується низка дослідницьких питань, зокрема, яким чином економічна дипломатія може посилювати економічну безпеку держави в умовах війни та післявоєнного відновлення, якою має бути система оцінювання результативності економічної дипломатії у кризових ситуаціях.

Методологічну основу становить системний аналіз, який дозволяє розглядати економічну дипломатію та економічну безпеку як взаємопов'язані компоненти єдиної державної політики, спрямованої на захист та реалізацію національних інтересів в умовах геополітичної нестабільності. Для досягнення цілей дослідження використано такі методи: аналіз і синтез для узагальнення наукових підходів до визначення сутності економічної дипломатії та економічної безпеки, а також для виявлення механізмів їх взаємодії; порівняльний метод для дослідження досвіду інших країн, що опинилися в умовах зовнішнього тиску або збройного конфлікту, з метою виявлення ефективних інструментів дипломатичного та економічного реагування; системний підхід для побудови цілісної моделі взаємозв'язку між економічною дипломатією та економічною безпекою; емпіричний аналіз на основі статистичних та аналітичних даних, що відображають зміни у зовнішньоекономічних відносинах України в умовах збройного конфлікту; інституційний аналіз для дослідження ролі національних та міжнародних організацій у процесі формування політики економічної безпеки та дипломатії.

Виклад основного матеріалу. Механізми взаємодії економічної дипломатії та економічної безпеки проявляються через укладання вигідних торговельних угод, залучення іноземних інвестицій у стратегічні галузі та застосування санкційної політики як засобу захисту національних інтересів. Міжнародне співробітництво, зокрема участь у міжнародних глобальних організаціях, також багатосторонні торговельні угоди та регіональні економічні об'єднання відіграють важливу роль у зміцненні економічної безпеки. Геополітичні виклики, такі як збройні конфлікти, санкційні війни та глобальні економічні кризи, значно впливають на взаємодію економічної дипломатії та економічної безпеки. У відповідь на ці виклики економічна дипломатія адаптується

шляхом переорієнтації торговельних потоків, диверсифікації економічних партнерів та розвитку внутрішнього ринку для зменшення залежності від зовнішніх факторів.

Український досвід взаємодії економічної дипломатії та економічної безпеки в умовах геополітичної нестабільності є показовим. Російська агресія призвела до втрат територій та інфраструктури, зниження обсягів експорту та інвестицій, а також енергетичної залежності. У відповідь Україна активізувала економічну дипломатію, укладаючи угоди про зону вільної торгівлі з ЄС та іншими країнами, залучаючи міжнародну фінансову допомогу та беручи активну участь у міжнародних економічних форумах [13]. Ці дії сприяли зміцненню економічної стійкості, зменшенню залежності від російського ринку та підвищенню інвестиційної привабливості.

Розглянемо приклади поєднання економічної дипломатії та економічної безпеки спровоковані наслідками російської агресії. На початку широкомасштабного вторгнення росія оголосила, що зупиняє участь у зерновій угоді, яка дозволяє експортувати українське зерно з чорноморських портів. Ціни за бушель пшениці на Чиказькій фондовій біржі зросли на 3,4% відразу після оголошення про припинення угоди, в липні 2022 року зернову угоду уклали за посередництва Туреччини та ООН строком на 120 днів. На той момент, за оцінкою української влади, в Україні були заблоковані 22 млн тонн зерна [12]. Угоду продовжували кілька разів – у листопаді на 120 днів і потім ще двічі на 60 днів. У жовтні росія ненадовго призупинила участь в угоді після ударів по російських військових кораблях в Севастополі, але потім повернулася до її виконання. Завдяки реалізації зернової угоди надзвичайно зріс престиж Туреччини в країнах Африки, які найбільше постраждали від блокади українських портів та зростання цін на зерно та добрива внаслідок війни.

Згідно з даними ООН, зернова угода дала можливість Україні експортувати 32,9 млн тонн сільськогосподарської продукції, зокрема, 17 млн тонн кукурудзи, 9 млн тонн пшениці, а також майже по 2 млн тонн соняшникового шроту та соняшникової олії [14]. За класифікацією Світового банку, 44% поставок припали на країни з високим рівнем доходу, 37% – з вищим середнім доходом, 17% – на країни з нижчим середнім доходом, 3% – на країни з низьким доходом. Понад половина поставок припала на три країни – Китай (24%), Іспанію (18%) та Туреччину (10%) [15]. Угода також посприяла ініціативі Grain from Ukraine, в рамках якої Україна поставила зерно до країн Африки та Азії, в яких частина населення перебувала на межі голоду, а поставки оплатили партнери України. За даними ООН, понад 250 тисяч тонн зерна Україна поставила Ефіопії та Ємену, 130 тисяч тонн до Афганістану, понад 50 тисяч тонн до Сомалі [17]. Відновлення експорту позитивно вплинуло на українську економіку і дозволило збільшити валютні надходження. Окрім того, за даними ООН, ціни на зерно у світі знизилися на 23% у порівнянні з показниками станом на березень 2022 року.

Станом на травень 2025 року зернова угода, яка дозволяла Україні експортувати аграрну продукцію через Чорне море, залишається заблокованою. Росія вийшла з угоди в липні 2023 року, посиляючись на невиконання її вимог щодо зняття обмежень на експорт російських продуктів і добрив. Попри численні дипломатичні зусилля з боку Туреччини, ООН та інших міжнародних партнерів, відновити дію угоди не вдалося. Україна, зі свого боку, організувала альтернативні маршрути експорту, зокрема через порти на Дунаї та залізничні коридори до ЄС. Таким чином, зернова угода залишається припиненою, а Чорне море – зоною підвищеного ризику для судноплавства. Україна продовжує шукати шляхи для забезпечення експорту свого зерна, зокрема через наземні маршрути та порти Європейського Союзу.

Зростання цін на енергоносії та продукти харчування іще один із глобальних наслідків російсько-української війни, який відчули країни по всьому світу. Після початку повномасштабного вторгнення ЄС почав зменшувати залежність від російського газу та нафти, що призвело до: дефіциту пропозиції, зростання цін на газ у 2–4 рази на піку (особливо у 2022 р.), рекордних цін на електроенергію в Європі [16]. Війна стимулює

вала розвиток відновлюваної енергетики, але перехід потребує часу. Тимчасово активізувався попит на вугілля та ядерну енергію, що також вплинуло на ціни.

Використання санкцій як зброї у зовнішньоекономічному протистоянні є яскравим прикладом того, як економічні інструменти перетворюються на елементи геополітичного впливу. У цьому контексті економічна дипломатія відіграє подвійну роль: з одного боку, вона є засобом координації дій держави на міжнародній арені щодо запровадження чи нейтралізації санкційного тиску, а з іншого є інструментом захисту національних економічних інтересів у відповідь на зовнішні загрози. Водночас ефективна економічна дипломатія виступає важливим чинником забезпечення економічної безпеки, оскільки дозволяє формувати альянси, диверсифікувати ринки, зміцнювати стійкість національної економіки до зовнішніх шоків та зменшувати залежність від агресивних економічних впливів. Таким чином, санкції як інструмент економічного тиску виступають не лише загрозою, але й викликом, який активізує модернізацію системи економічної дипломатії в інтересах захисту та укріплення економічної безпеки держави.

Як наслідок, широкомасштабного вторгнення росія отримала понад 15 000 санкцій введено країнами Заходу, заморожено понад 300 млрд доларів резервів Центробанку РФ, введена заборона експорту до РФ високотехнологічної продукції, відбувся масовий вихід західних компаній з ринку, що призвело до економічної ізоляції РФ, дефіцит технологій і компонентів, сповільнення ВВП, переорієнтація її на Китай, Іран [16].

Санкції як м'яка сила, стала головним інструментом геополітичного впливу у російсько-українській війні. У таких умовах економічна дипломатія виконує роль посередника, кризового менеджера та стратегічного координатора. Для України економічна дипломатія є критично важливою складовою відбудови економіки та зміцнення зовнішньоекономічних позицій.

Економічна дипломатія дедалі більше перетворюється на інструмент національної економічної оборони в умовах багатовекторної глобальної нестабільності. Її ефективна інтеграція в систему забезпечення економічної безпеки дозволяє державам не лише нейтралізувати зовнішні ризики, а й активізувати зовнішньоекономічну політику на засадах стратегічної доцільності, гнучкості та партнерства.

Одним із таких підходів є концепт економіко-дипломатичної безпеки, який відображає синергетичну взаємодію економічної дипломатії та економічної безпеки як складових стратегії захисту економічних інтересів держави в умовах зовнішнього тиску. Економіко-дипломатична безпека розглядається як здатність держави не лише ефективно протидіяти зовнішнім економічним загрозам, а й активно використовувати інструменти економічної дипломатії для захисту, відновлення та просування національних інтересів на міжнародній арені. Концепт охоплює такі ключові компоненти: економічну резистентність (стійкість внутрішньої економіки до шоків і деструкцій); дипломатичну маневреність (здатність держави впливати на міжнародне середовище шляхом переговорів, економічних домовленостей, коаліцій); безпекову превентивність (своєчасне виявлення, нейтралізація або пом'якшення зовнішніх ризиків) (рис. 1).

Концепт економіко-дипломатичної безпеки дозволяє осмислити системну взаємодію економічної дипломатії та економічної безпеки як інструментів геоекономічної адаптації держави в умовах глобальної нестабільності.

Економіко-дипломатична безпека виконує наступні функції: превентивна, тобто виявлення і попередження потенційних зовнішньоекономічних загроз; адаптаційна, яка передбачає перебудова зовнішньоекономічної політики у відповідь на кризові явища; координаційна – синергія між державними, дипломатичними та бізнес-структурами; репутаційна, яка полягає у формуванні позитивного іміджу держави як надійного економічного партнера.

В умовах гібридних війн, торговельних конфліктів, санкційного тиску та політизації міжнародної торгівлі, потреба у формуванні концепції економіко-дипломатичної безпеки стає критично важливою.

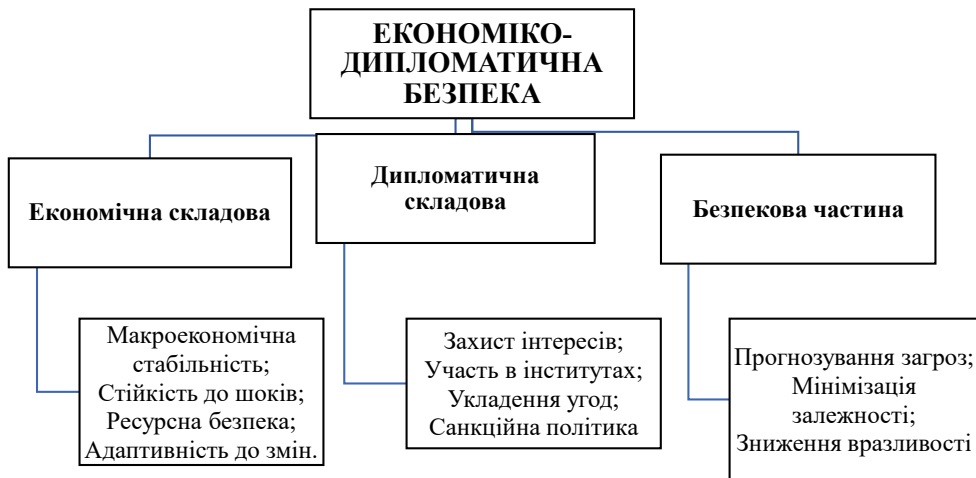

Рис. 1. Концепт економіко-дипломатичної безпеки

Джерело: сформовано автором

Висновки. У результаті проведеного дослідження встановлено, що в умовах геополітичної нестабільності економічна дипломатія відіграє ключову роль у формуванні та реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки держави. Її ефективне функціонування сприяє зміцненню позицій країни на міжнародних ринках, диверсифікації зовнішньоекономічних зв'язків, залученню стратегічних інвестицій і зменшенню вразливості до зовнішніх загроз.

Системна взаємодія між економічною дипломатією та економічною безпекою вимагає узгодженої роботи державних інституцій, гнучкої адаптації до змін у глобальному середовищі та стратегічного бачення розвитку країни. Український досвід останніх років продемонстрував, що у відповідь на зовнішні виклики активізація дипломатичних зусиль, інтеграція до нових економічних альянсів, а також розвиток внутрішнього потенціалу стають основою формування нової архітектури економічної безпеки.

Водночас залишається відкритим питання про інституціоналізацію економічної дипломатії як окремого напрямку державної політики, її інтеграцію у загальну систему безпекового планування, а також про розробку дієвих механізмів моніторингу ефективності дипломатичних зусиль у сфері економіки.

Перспективними напрямами подальших досліджень є: аналіз ефективності конкретних інструментів економічної дипломатії в кризових умовах; вивчення впливу міжнародних санкцій і торговельних бар'єрів на економічну безпеку країн, що перебувають у конфліктних регіонах; моделювання сценаріїв взаємодії дипломатичних, військових та економічних інструментів у гібридних війнах; формування стратегічних засад зовнішньоекономічної політики в умовах довгострокової загрози безпеці.

Таким чином, забезпечення системної взаємодії економічної дипломатії та економічної безпеки є не лише науковим викликом, а й практичним завданням для державотворення в умовах сучасної глобальної нестабільності. Економічна дипломатія та економічна безпека є взаємопов'язаними елементами державної політики, особливо в умовах геополітичної нестабільності. Україна, стикаючись з численними викликами, демонструє приклад активної економічної дипломатії, спрямованої на зміцнення економічної безпеки. Подальше посилення цієї взаємодії є ключовим для забезпечення стійкого розвитку та захисту національних інтересів.

Список використаних джерел:

1. Іванова В. М. Економічна дипломатія як механізм забезпечення зовнішньоекономічної безпеки України. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*, 2022. № 4 (22). С. 147–155. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4\(22\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4(22)-147-155)
2. Економічна безпека України в умовах довготривалої війни. Експертно-аналітична доповідь. Київ: НІСД, 2024. С. 71 DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08> (дата звернення: 01.06.2025).
3. Каменський Д.В., Кознюк А.А. Національна та економічна безпека: співвідношення концепцій на сучасному етапі розвитку української державності. *Національна безпека: право та економіка*. 2024. №1 С.14–22 DOI: <http://doi.org/10.51369/3083-5917-2024-1-2> (дата звернення: 01.06.2025).
4. Надоленко Г. Дипломатичні механізми забезпечення продовольчої безпеки (в умовах військового конфлікту). *Вчені записки*. 2023. № 33(4). С. 323–335. URL: [https://vz.kneu.ua/archive/2023/33\(4\).29](https://vz.kneu.ua/archive/2023/33(4).29) (дата звернення: 30.05.2025).
5. Надоленко Г.О. Пріоритети економізації української дипломатії. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. 2020. № 10. С. 35–46. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477> (дата звернення: 01.06.2025).
6. Kukharyk V. V., Nüblin T. The Role of Economic Diplomacy in the System of Modern International Economic Relations. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*. 2021. № 8 (2). P. 35–44. DOI: [https://doi.org/10.52566/msu-econ.8\(2\).2021.35-44](https://doi.org/10.52566/msu-econ.8(2).2021.35-44) (дата звернення: 02.06.2025).
7. Луцник, Ю. (2023). Економічна безпека в умовах глобальних викликів та загроз. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2023. № 15. С.74–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.9>
8. Молдован О.О. Економічна безпека держави як базове поняття екосистейту: у пошуках універсальної дефініції. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2021. Том 32 (71). № 4. С.5–12 DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2024.85.121-132>
9. Остапчук А., Збарська А. Економічна безпека України в умовах трансформаційних процесів. *Геополітика України: історія і сучасність*. 2021. №1 (26). С.162–173. DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1\(26\).162-173](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1(26).162-173)
10. Tatarenko N. War in Ukraine as a factor of geoeconomic restructuring. *Fundamental geoeconomic shifts systems of the world*, Institute of economics and prognostication of the National academy of sciences of Ukraine state institution, Kyiv. 2023. P. 60–64. URL: <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/Fundamental-shifts-in-geo-economicsystems-of-the-world.pdf>. (дата звернення: 30.05.2025).
11. Татаренко Н.О., Надоленко Г.О. Завдання економічної дипломатії України в контексті відновлення національної економіки. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2025. №38 (1). С.217–237 DOI 10.33111/vz_kneu.38.25.01.18.124.130 (дата звернення: 31.05.2025).
12. Організація Об'єднаних Націй. Офіційний сайт. URL: <https://news.un.org/en/story/2025/06/1163961> (дата звернення: 02.06.2025)
13. Світовий банк. Україна. URL:<http://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (дата звернення:01.06.2025).
14. Заява щодо підписання угоди про відновлення безпечного експорту українських зернових. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-pidpisannya-ugodi-pro-vidnovlennya-bezpechnogo-eksportu-ukrayinskih-zernovih> (дата звернення: 03.06.2025)
15. Міністерство закордонних справ України. Загроза продовольчій безпеці світу. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu> (дата звернення: 03.06.2025).
16. Європейська комісія. Прес-реліз: ЄС повністю відмовиться від російського газу до кінця 2027 року. URL:http://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_25_1131 (дата звернення 31.05.2025).
17. Чорноморська зернова ініціатива. URL: <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative> (дата звернення: 31.05.2025).

References:

1. Ivanova V. M. (2022). Ekonomichna dyplomatiia yak mekhanizm zabezpechennia zovnishnoekonomichnoi bezpeky Ukrainy. [Economic diplomacy as a mechanism for ensuring

Ukraine's foreign economic security]. *Ekspert: Paradigms of Legal Sciences and Public Administration*, № 4 (22), 147–155. DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4\(22\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2022-4(22)-147-155) (accessed: 01.06.2025).

2. Economic Security of Ukraine in the Conditions of a Prolonged War. Analytical Report (2024) NISS. Kyiv. p.71 p. DOI: <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2024.08> (accessed: 01.06.2025).

3. Kamenskyi D. V., Kozniuk A. A. (2024). Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh dovhotryvaloi viiny. [National and economic security: correlation of concepts in the current stage of Ukraine's development]. *National Security: Law and Economics*. №1. p.14–22. DOI: <http://doi.org/10.51369/3083-5917-2024-1-2> (accessed: 01.06.2025).

4. Nadolenko H. (2023). [Diplomatic mechanisms for ensuring food security in conditions of military conflict]. *Vcheni zapysky*. №33 (4), pp.323–335. DOI: https://doi.org/10.33111/vz_kneu.33.23.04.27.187.193 (accessed: 30.05.2025).

5. Nadolenko H. O. (2020). Priorityety ekonomizatsii ukrainsoi dyplomatii. [Priorities of economicization of Ukrainian diplomacy]. *International Relations: Theoretical and Practical Aspects*. №10. pp.35–46. DOI: <https://doi.org/10.31866/2616-745X.10.2022.269477> (accessed: 01.06.2025).

6. Kukharyk V. V., Nüblin T. (2021). [The Role of Economic Diplomacy in the System of Modern International Economic Relations]. *Scientific Bulletin of Mukachevo State University. Series "Economics"*. №8 (2). pp.35–44. DOI:[https://doi.org/10.52566/msu-econ.8\(2\).2021.35-44](https://doi.org/10.52566/msu-econ.8(2).2021.35-44) (accessed: 02.06.2025).

7. Lutsyk Yu. (2023). Ekonomichna bezpeka v umovakh hlobalnykh vyklykiv ta zahroz. [Economic security in the context of global challenges and threats]. *Tavriya Scientific Bulletin. Series: Economics*. №15. pp.74–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.9> (accessed: 01.06.2025).

8. Moldovan O. O. (2021). Ekonomichna bezpeka derzhavy yak bazove poniattia ekosysteitu: u poshukakh universalnoi definitsii. [Economic security of the state as a basic concept of the ecosestate: in search of a universal definition]. *Vcheni zapysky of V.I. Vernadsky TNU. Series: Economics and Management*. №32 (71). pp. 5–12. DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2024.85.121-132> (accessed: 01.06.2025).

9. Ostapchuk A., Zbarska A. (2021). Ekonomichna bezpeka Ukrainy v umovakh transformatsiinykh protsesiv. [Economic security of Ukraine in the conditions of transformational processes]. *Geopolitics of Ukraine: History and Modernity*. №1 (26). DOI: [https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1\(26\).162-173](https://doi.org/10.24144/2078-1431.2021.1(26).162-173) (accessed: 01.06.2025).

10. Tatarenko N. (2023). [War in Ukraine as a factor of geoeconomic restructuring. In Fundamental Geo-economic Shifts in the Systems of the World]. Kyiv: *Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine*. P. 60–64. <http://ief.org.ua/wp-content/uploads/2023/03/Fundamental-shifts-in-geo-economicsystems-of-the-world.pdf> (accessed: 30.05.2025).

11. Tatarenko N. O., Nadolenko H. O. (2025). Zavdannia ekonomichnoi dyplomatii Ukrainy v konteksti vidnovlennia natsionalnoi ekonomiky. [Tasks of Ukraine's economic diplomacy in the context of national economic recovery]. *Vcheni zapysky*. №38 (1). pp.217–237. https://doi.org/10.33111/vz_kneu.38.25.01.18.124.130 (accessed: 31.05.2025).

12. United Nations. Official Website. URL: <https://news.un.org/en/story/2025/06/1163961> (accessed: 02.06.2025).

13. World Bank. Ukraine Country Overview. <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine> (accessed: 01.06.2025).

14. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Statement on signing the agreement for the safe export of Ukrainian grain. URL: <https://mfa.gov.ua/news/zayava-mzs-ukrayini-shchodo-pidpisannya-ugodi-pro-vidnovlennya-bezpechnogo-eksportu-ukrayinskih-zernovih> (accessed: 03.06.2025).

15. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine. Global food security under threat. URL: <https://mfa.gov.ua/protidiya-agresiyi-rf/zagroza-prodovolchij-bezpeci-svitu> (accessed: 03.06.2025).

16. European Commission. Press release: The EU will completely abandon Russian gas by the end of 2027. URL: http://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/ip_25_1131 (accessed: 31.05.2025).

17. United Nations. Black Sea Grain Initiative URL: <https://www.un.org/en/black-sea-grain-initiative> (accessed: 31.05.2025).